

доступу до інформації: <http://www.sugarbeet.gov.ua/news/p-dstav-dlya-podorozhchannya-tsukru-nema-m-nekonom-ki>.

2. Уланчук В. С. Вдосконалення економічних відносин при вирощуванні та переробці цукрових буряків: Монографія / Уланчук В. С., Лисенко Н. О. – К.: Вид-во Європ. ун-ту, 2006. – 244 с.

3. Зінберг А. Україна на роздоріжжі: уроки з міжнародного досвіду економічних реформ, за редакцією / Акселя Зінберг, Лутц Хоффманн. – К.: Фенікс, 1998. – 217 с.

4. СП «Укрінтерцукор» – переможець Рейтингу «Золота Фортуна» // День. – 1999. – №66. – С. 3.

5. Нів'євський О. Давальницька переробка цукру-сирцю – виважена політика? / О. Нів'євський, А. Кузнецова, С. Кандул, Х. Штрубенхофф // Інститут економічних досліджень та політичних консультацій. – К.: 2011. - 25 с.

6. Бондар В. С. Тенденції цін світового ринку цукру і їх вплив на внутрішній ринок України [Електронний ресурс] / В. С. Бондар, С. Ю. Андрущенко // Цукрові буряки. - 2010. - №5(77). - Режим доступу: <http://www.sugarbeet.org.ua/node/83>.

7. World refined sugar price, monthly, quarterly, and by calendar and fiscal year // London International Financial Futures and Options Exchange (LIFFE).

8. World production, supply, and distribution, centrifugal sugar [Електронний ресурс] / USDA, FAS, PSD database. - Режим доступу: <http://www.fas.usda.gov/psdonline/psdQuery.aspx>.

9. Світовий ринок цукру коригується вгору [Електронний ресурс] / Національна асоціація цукровиків України «Укрцукор». Інформаційний відділ Аграрної біржі. - Режим доступу до інформації: <http://sugarua.com/ua/main/lists/1171>.

10. Структура українського ринку цукру [Електронний ресурс] // «FINANCE.UA». - Режим доступу: http://news.finance.ua/ua/~2/0/all/2011/07/24/24_5955.

11. Учасників ринку цукру зобов'язали знизити ціни [Електронний ресурс] // «Економіка». - Режим доступу: <http://zik.ua/ua/news/2011/02/02/270115>.

УДК 336:336.27

ПРОБЛЕМИ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВО-КРЕДИТНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Нікітенко К.С., аспірант

Херсонський державний технічний університет

Визначено основні проблеми фінансової підтримки державою підприємств АПК, досліджено кредитні інструменти державної підтримки сільськогосподарських товаровиробників. Здійснена порівняльна характеристика переваг і недоліків пільгового кредитування та дотування аграрних підприємств.

The main problems of financial support by the state agricultural enterprises, investigated credit instruments of state support for agricultural producers. A comparative characteristic advantages and disadvantages of preferential loans and subsidies for agricultural enterprises.

Постановка проблеми. Реформування сільськогосподарського виробництва та переведення його на ринкові відносини призвело до істотних змін організаційно-економічних, правових, соціальних та інших умов функціонування всього агропромислового комплексу країни. Однією з цілей реформи була структурна перебудова в АПК, яка повинна була забезпечити його модернізацію та ефективне функціонування. Однак реальні результати призвели до значного диспаритету цін, обмеженості інвестиційних ресурсів, зниження

ефективності сільського господарства та неможливості росту виробництва за рахунок власних джерел.

Ринкові методи господарювання, засновані на дії законів вартості, попиту і пропозиції, конкуренції, на всебічному врахуванні інтересів покупців, опинилися в цих умовах обмежено застосованими і зажадали продуманої ув'язки із заходами державної підтримки та регулювання. Підприємницька діяльність у сільському господарстві на умовах самофінансування, власних накопичень, прибутку не забезпечувала розширеного відтворення цієї сфери [2].

Виходячи зі сказаного, важливе народногосподарське значення має проблема фінансової підтримки державою підприємств АПК, яка повинна будуватися на принципах доступності цих ресурсів для всіх товаровиробників, цільового характеру розподілу коштів державного та місцевих бюджетів. Однією з головних умов ефективного витрачання кредитно-фінансових ресурсів є їх доведення до кінцевих одержувачів та цільове використання по всьому ланцюгу кредитування.

Питання розвитку інструментів підтримки сільськогосподарських товаровиробників набувають сьогодні особливої актуальності і мають яскраво виражений проблемний характер, що вимагає об'єктивного відображення закономірностей регулювання, особливостей становлення, а також пошуку шляхів вдосконалення механізмів господарювання на макро-, мезо- та мікрорівнях на сучасному теоретичному базисі і оновленій методологічній основі.

Це передбачає комплексне та системне вивчення, узагальнення і критичне переосмислення усталених у світовій та вітчизняній теорії й практиці методологічних основ і методичних підходів до формування оновленої системи державної підтримки та регулювання аграрного виробництва в умовах ринку, а також ролі спеціалізованих кредитних інститутів в мобілізації джерел фінансування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематиці ринкового розвитку національного АПК присвячені праці таких вітчизняних вчених, як В.Г. Білецький, В.В. Іванішін, П.М. Макаренко, П.Т. Саблук та ряду інших.

Державна підтримка і регулювання у сфері виробництва сільськогосподарської продукції за останні роки набули особливої актуальності, привернули увагу вчених і отримали відображення в працях В.В. Витвицького, А.П. Макаренко, Л.О. Мармоль, Ю.М. Новікова та інших.

Кредитні інструменти державної підтримки сільгосптоваровиробників глибоко розкрили у своїх роботах Г.М. Підлесецький, В.П. Ситник, І.М. Топіха, Г.В. Черевко та інші сучасні вітчизняні економісти [3, с.504-509].

Досвід зарубіжних країн щодо вжиття заходів підтримки підприємництва в аграрній сфері вивчений за роботами К. Брюмера, К. Піллза, М. Баравеллі і деяких інших авторів.

Постановка завдання. Незважаючи на наявність цілого ряду цікавих досліджень, присвячених пошуку ефективних форм державної підтримки АПК, потенціал кредитно-фінансового регулювання розкритий, на нашу ду-

мку, не достатньо повно, що зумовило актуальність обраної теми дослідження.

Виклад основного матеріалу дослідження. Входження України до Світової організації торгівлі відбилося на взаємозв'язку потенціалу, фінансового стану та вартості підприємства наступним чином.

По-перше, процес концентрації капіталу відбувається у високорентабельних для інвесторів галузях. Сільське господарство не відноситься до таких. Значною мірою воно приречене на реорганізацію.

По-друге, у зв'язку з доступом на вітчизняний ринок високорентабельної імпоротної продукції сільського господарства, відбудеться подальша селекція українських підприємств за рівнем їх фінансової стійкості. При цьому зросте потенціал і рівень капіталізації лише окремих підприємств, які виживуть у конкурентній боротьбі.

По-третє, саме в період загострення конкуренції підвищиться значення взаємозв'язку цих показників, так як і потенціал, і вартість підприємств, які вижили в конкурентній боротьбі, будуть працювати на підвищення фінансової стійкості підприємств.

У цих умовах підприємствам і організаціям необхідно мати фінансові механізми, засновані на сформованих закономірностях, які дозволили б їм самостійно, незалежно від держави, приймати рішення при виборі об'єктів та визначенні доцільних обсягів інвестування [1].

У теперішній час основним змістом аграрної політики більшості економічно розвинених країн, в т.ч. й Україна, є державна підтримка аграрного сектора за допомогою різного роду субсидій, дотацій і пільг. У деяких країнах Європи державні фінансові вкладення в сільське господарство в 1,5-2 рази перевищують ринкову вартість його продукції.

Можна виділити заходи прямого і непрямого державного субсидування.

До заходів прямого державного субсидування належить підтримка доходів сільгоспвиробників, яка полягає у прямих державних компенсаційних платежах, платежах за збиток від стихійного лиха.

До заходів непрямого державного регулювання АПК відносяться: цінове втручання на ринку продовольства за допомогою підтримки внутрішніх цін на сільськогосподарську продукцію, інтервенції при закупці сільгосппродукції, компенсація витрат сільгоспвиробників на придбання засобів виробництва шляхом надання субсидій на придбання добрив, отрутохімкатів і кормів, ПММ, виплату відсотків за отриманими кредитами.

Оцінити реальний ступінь державної підтримки сільського господарства досить складно. Пряме фінансування сільського господарства з державного бюджету в Україні поки що набагато менше, ніж у США або країнах ЄС, однак бюджетними вливаннями підтримка АПК в Україні не обмежується.

Наприклад, збережена відносно пільгова система оподаткування. У Європі ж плата за користування землею становить близько 20 % собівартості продукції) [4].

Одна з цілей державної підтримки сільськогосподарського товаровиробника в будь-якій розвиненій країні - стабілізувати обсяги виробництва на рів-

ні сукупного попиту (внутрішні потреби плюс експортні угоди) на сільськогосподарську продукцію (відхилення 4-7 % від потреби). У результаті гарантується підтримка конкурентного середовища, а, відповідно – стабільні закупівельні ціни на продукцію аграрного сектора. В ситуації ринкової стабільності пільгове кредитування розглядається як одноразова акція (а не постійна), спрямована на вирішення проблеми поповнення оборотних коштів в області АПК до повного освоєння ними виробничих потужностей на рівні сукупних потреб держави. Комерційні банки при цьому нічим не ризикують – суми кредитів будуть повернуті товаровиробниками і пільгова різниця буде компенсована державою.

За всі роки реформування сільськогосподарські товаровиробники України не мають жодних орієнтирів щодо загальнодержавних обсягів виробництва конкретних видів продукції і тому всі разом вирощують зернові культури та соняшник незалежно від існуючого внутрішнього і зовнішнього попиту на продукцію аграрної сфери. У нашій державі досить ризиковано вводити систему пільгового кредитування, оскільки дестабілізовано власне виробництво. Варіації виробництва з роками тільки за рахунок врожайності складають 20-50 %, не кажучи про ще більші варіації за рахунок стихійної зміни площ посіву сільськогосподарських культур. Як відомо, 10 % перевищення пропозиції сільськогосподарської продукції над сукупним на неї попитом є причиною падіння цін на 20 – 40 %, що призводить до суцільної збитковості виробництва в Україні [5].

Висновки. В останні роки єдиним шляхом виходу аграрного сектора економіки з кризи практично всі визнають необхідність запровадження державної фінансової підтримки сільськогосподарських товаровиробників. Ідея пільгового кредитування і дотації сільського господарства України розглядається базовою як селянами, так і всіма, хто причетний до управління цією галуззю. Для прикладу наводяться астрономічні суми, які для цього використовуються за кордоном. Насправді фінансові кошти витрачаються на підтримку конкурентного середовища – стабілізацію обсягів виробництва на рівні внутрішнього та зовнішнього попиту на сільськогосподарську продукцію. Наприклад, у США та Франції цілою системою економічних заходів і системою цільових Програм (починаючи від розміщення виробництва відповідно до біокліматичної взаємокомпенсації регіонів і закінчуючи інтервенцією на ринках і квотуванням виробництва) з випередженням на рік гарантується конкурентний рівень ринкових цін (за даними Центру сільськогосподарської та продовольчої політики – падіння цін лише до 2 %). Разом з тим, фермери постійно працюють над удосконаленням організації виробництва, його управлінням, технологічними процесами і, як результат, – надзвичайно висока врожайність культур, продуктивність тварин, якість продукції, низька її собівартість. В Україні, за винятком небагатьох підприємств, всі надії щодо результативного господарювання покладаються на дотації, пільгове кредитування технологічних процесів, субсидування експорту надлишків продукції.

Література.

1. Алексійчук В.М. Гроші та кредит в системі відтворення АПК / В. М. Алексійчук. - К.: ІАЕ УААН, 2008. - 383 с.
2. Алексійчук В.М. Кредитне обслуговування АПК: досвід та напрямки розвитку / В. М. Алексійчук. - К.: ІАЕ УААН, 2009. – 92 с.
3. Мармуль Л.О. Фінансово-кредитне забезпечення розвитку підприємства в АПК України / Нова економічна парадигма формування стратегії національної продовольчої безпеки України у XXI столітті. - К.: ІАЕ, 2001.- С.504-509.
4. Положення НБУ “Про кредитування”, затверджено Постановою Правління НБУ від 28.09.95 № 246 із змінами та доповненнями.
5. Трегобчук В.М. Забезпечення конкурентоспроможності аграрного сектора економіки України на внутрішньому і зовнішньому ринках: Наукова доповідь / В.М. Трегобчук, Б.Й. Пасхавера. – К.: Ін-т екон. та прогноз., 2007. – 260 с.

УДК 65.305.735

ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИРОБНИЦТВА І КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ КРУП'ЯНИХ КУЛЬТУР

Нісходовська О.Ю., аспірант

Подільський державний аграрно-технічний університет

У статті вирішуються проблеми підвищення ефективності виробництва і конкурентоспроможності круп'яних культур через застосування маркетингових підходів, модернізацію обладнання, розширенню асортименту круп, що пропонуються, проведення інноваційних розробок, впровадження прогресивних технологій виробництва продуктів більш високої якості.

This article solved the problem of increasing production efficiency and competitiveness of cereal crops through application of marketing approaches, upgrading equipment, expanding the range of cereals offered, of innovation, the introduction of advanced production technology products of higher quality.

Постановка проблеми. В сучасних умовах ринок круп'яних культур виступає як об'єктивна необхідність, що дозволяє покращити забезпеченість країни зерном за рахунок власного виробництва, підвищити його ефективність. Рівень розвитку зернового господарства країни і забезпеченість населення хлібопродуктами у світі є основним критерієм продовольчої безпеки.

Зерновий продовольчий комплекс, як відомо, був сформований іще за часів існування СРСР. Його характерною особливістю на той час була спрямованість на забезпечення обсягів виробництва зерна. Що ж стосується його якості та господарської придатності, то ці питання хоча розглядалися певною мірою, але не відносились до контрольних планових показників. Тобто таких, що формували державні регіональні пріоритети або ж ув'язували обсяги виробництва зернової продукції із її господарською придатністю та якістю. В ринкових умовах ефективність функціонування сільськогосподарського виробництва в значній мірі залежить від ступеню інтеграції з підприємствами зберігання та доведення до необхідних цільових стандартів якості, виробництва борошна і круп, хлібозаводами тощо. Характерною метою функціонуван-